

Deze brochure maakt deel uit van de serie
PATIËNTENRECHT

Postbus 1539
3500 BM Utrecht

Telefoon
030 - 297 03 03

Fax
030 - 297 06 06

E-mail
npcf@npcf.nl

Website
www.npcf.nl

- Uw rechten als patiënt (WGB0) 1 ●
- Inzage in uw medisch dossier 2 ●
- Een tweede mening (second opinion) 3 ● **3**
- Vragen over de huisarts 4 ●
- Schadevergoeding bij een medische fout 5 ●
- Vragen over de tandarts 6 ●
- Informatie en toestemming (informed consent) 7 ●
- Uw klacht over de gezondheidszorg (wet klachtenrecht) 8 ●
- Kinderen, hun ouders en patiëntenrechten 9 ●
- Wie beslist? (wilsonbekwaamheid en vertegenwoordiging) 10 ●

Een tweede mening

(second opinion)

SERIE PATIËNTENRECHT

INHOUDSOPGAVE

pagina	1	Inleiding
	2	Wat is een tweede mening?
	3	In welke situaties kunt u een tweede mening vragen?
	4	Voordat u een beslissing neemt...
	4	Aanvullende informatie
	6	Hoe vindt u iemand die een tweede mening wil geven?
	7	Het vragen van een tweede mening, hoe gaat dat?
	7	Twee deskundigen, mogelijk twee meningen
	8	En dan: het nemen van een beslissing
	9	Vergoeding van de kosten
	9	Als u geen verwijzing krijgt
	10	Tenslotte
	11	Meldpunt Consument en Zorg
	12	Belangrijke adressen

COLOFON

Uitgave Nederlandse Patiënten Consumenten Federatie (NPCF)
Postbus 1539
3500 BM Utrecht
telefoon: (030) 297 03 03
fax: (030) 297 06 06
e-mail: npcf@npcf.nl
website: www.npcf.nl

Bestelnummer 54/3

Prijs € 2,75 incl. verzendkosten

ISBN-nummer 90-75784-06-6
NUGI 732

Tekstredactie Martine Versluijs, Truus Veldhuijzen

Vormgeving Carel Zaal BNO, Eindhoven

Productie Helms Consultancy, Eindhoven

Utrecht,
3^e druk, november 2003
4^e druk, november 2006

Bestellen van deze brochure is mogelijk door overmaking van het gevraagde bedrag (inclusief verzendkosten) op Postbank nr. 370907 t.n.v. de NPCF te Utrecht o.v.v. het bestelnummer.
Bij afname van meerdere exemplaren naar het zelfde verzend-/debiteurenadres gelden aantrekkelijke kortingen.

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd, opgenomen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar worden gemaakt zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

DE NPCF, DAT ZIJN WIJ.....

Patiënten- en consumentenorganisaties, actief op het terrein van zorg en welzijn, vormen samen de Nederlandse Patiënten Consumenten Federatie (NPCF). Vanuit ieders eigen expertise werken wij aan een betere zorg vanuit het perspectief van de patiënt en consument. Dit doen we onder het motto 'Iedereen is anders, maar samen zijn wij sterk'.

Overall waar in deze brochure 'hij' staat, kan natuurlijk ook 'zij' worden gelezen.

Een tweede mening

(second opinion)

Inleiding In de gezondheidszorg kunt u een tweede mening vragen. In welke situaties kunt u dat doen? Wat moet u daarbij weten? En wat is eigenlijk een tweede mening? Over deze vragen en meer leest u in deze brochure.

WAT IS EEN TWEEDE MENING?

Met een ‘tweede mening’ — ook wel bekend als het Engelstalige ‘second opinion’ — wordt bedoeld het oordeel of advies van een andere deskundige dan uw eigen hulpverlener. Deze geeft op verzoek zijn mening over een diagnose of een behandeling. Maar hij neemt de behandeling niet over.

U kunt over iedere behandeling in de gezondheidszorg een tweede mening vragen. Of dat nu een behandeling van de tandarts, fysiotherapeut, huisarts, specialist of van een andere hulpverlener is. U mag dat altijd doen. Daarvoor heeft u van niemand toestemming nodig, ook niet van uw eigen hulpverlener. Maar het is wel aan te bevelen er met hem over te praten. Degene die een tweede mening geeft neemt de behandeling niet over. Hulpverleners erkennen het recht op een tweede mening.

IN WELKE SITUATIES KUNT U EEN TWEEDE MENING VRAGEN?

U kunt op verschillende momenten een tweede mening vragen: bij een diagnose, voor én tijdens een behandeling:

voorafgaand aan een behandeling

Met elke behandeling moet u van tevoren instemmen. Daarvoor heeft u informatie nodig. Vooral wanneer er verschillende behandelingsmethoden zijn. Daarom bespreekt uw hulpverlener die met u en vertelt hij welke behandeling hij voor u de beste vindt. Althans, dat is de ideale situatie. Soms blijft u, ook na het gesprek met uw hulpverlener, met vragen zitten die u aan een andere deskundige zou willen voorleggen. Zijn er andere mogelijkheden, andere methoden? U wilt immers met een gerust hart uw toestemming kunnen geven voor een behandeling. In zo’n geval kunt u een tweede mening vragen.

Voorbeeld **De KNO-arts stelt voor buisjes te plaatsen in de oren van uw zoon van 1,5 jaar. Is dit echt noodzakelijk of is er een alternatief?**

tijdens of na een behandeling

Ook wanneer u onder behandeling bent of zelfs al bent behandeld, kunt u een tweede mening vragen. Een behandeling heeft bijvoorbeeld niet het gewenste resultaat of valt u zwaar. Misschien heeft u het gevoel dat u niet de juiste behandeling krijgt. Door een tweede mening te vragen kunt u toetsen of u wel op de goede weg zit.

Voorbeeld **U heeft een grote moedervlek op uw been die regelmatig jeukt. De huidarts zegt dat het absoluut geen kwaad kan. U wilt er een andere deskundige naar laten kijken want u vertrouwt het niet.**

Voorbeeld **Na een behandeling aan uw rug heeft u meer in plaats van minder pijn. U heeft de indruk dat de fysiotherapeut u niet juist behandeld heeft. U wilt daarom een andere fysiotherapeut naar uw rug laten kijken.**

VOORDAT U EEN BESLISSING NEEMT ...

Een onverwachte ziekte of diagnose gaat vaak gepaard met hevige emoties. U kunt verdrietig of angstig worden. De deskundigen hebben hun oplossing al klaar. Maar bent u er zelf wel aan toe?

Neem daarom de tijd om een beslissing te nemen. Dat is erg belangrijk. Zeker als er sprake is van een ingrijpende behandeling of een ernstige ziekte. Als u niet onmiddellijk kunt beslissen, vraag dan om een vervolgspraak.

Natuurlijk kunt u een genomen beslissing later terugdraaien. Maar dat is in de praktijk niet altijd even gemakkelijk. Geef uzelf daarom de kans van tevoren de zaken op een rij te zetten.

Durf vragen te stellen om zoveel mogelijk informatie te krijgen of vraag — wanneer u daar behoefte aan heeft — een tweede mening aan een andere deskundige hulpverlener.

AANVULLENDE INFORMATIE

Als u de gevolgen van een behandeling nog niet volledig overziet, kunt u de behandeling uitstellen. Dat geeft u de ruimte om aanvullende informatie te verzamelen, totdat u antwoord heeft op al uw vragen. Dat kunt u op verschillende manieren doen

- **eigen hulpverlener**
U kunt allereerst uw vragen en twijfels met uw eigen hulpverlener bespreken. Deze zal zo goed mogelijk uw vragen beantwoorden en uw onzekerheid proberen weg te nemen.
- **huisarts**
U vraagt uw huisarts naar zijn mening over de behandeling. Als hij

niet voldoende deskundig is om dit te beoordelen, kan hij bij een collega aanvullende informatie vragen.

- **eigen omgeving**
U bespreekt uw gevoelens over de behandeling met mensen in uw omgeving. Familie en vrienden kunnen u steunen bij het afwegen van alle voors en tegens.
- **algemene informatie**
U verzamelt algemene informatie. Over vele ziekten en behandelingsmethoden bestaan folders. Deze kunt u aanvragen bij uw eigen hulpverlener, de huisarts, een patiëntenservicebureau in een ziekenhuis of bij een patiëntenvereniging.
- **gerichte informatie**
U gaat naar een patiëntenvereniging. Patiëntenverenigingen beschikken vaak over gerichte informatie. Zij zijn doorgaans goed op de hoogte van verschillende of specialistische behandelingsmogelijkheden. Soms kunnen zij u vertellen over ervaringen die andere patiënten hebben opgedaan met verschillende methoden.

Wanneer de aanvullende informatie u ervan heeft overtuigd dat een bepaalde behandeling voor u de beste is, hoeft u geen tweede mening te vragen. Maar heeft u nog steeds twijfels en behoefte aan een persoonlijk advies van een andere deskundige? Vraag dan om een tweede mening.

HOE VINDT U IEMAND DIE EEN TWEEDE MENING WIL GEVEN?

- **eigen hulpverlener**
U bespreekt met uw eigen hulpverlener dat u een tweede mening wilt vragen. Misschien bestaan er voor uw ziekte gespecialiseerde hulpverleners of instellingen. Uw hulpverlener kan samen met u afwegen naar wie u het best kunt gaan. Soms is een hulpverlener niet onmiddellijk bereid mee te werken. U kunt dan afspreken dat u opnieuw een verzoek doet wanneer na een bepaalde tijd geen verandering of verbetering is opgetreden.
Het kan lastig voor u zijn om uw hulpverlener te zeggen dat u een tweede mening wilt. Of misschien is de relatie met hem zo verstoord, dat u hem niet durft te zeggen dat u een tweede mening wilt. Dan kunt u één van de volgende stappen zetten.
- **huisarts**
U vraagt uw huisarts of hij u naar een andere deskundige kan verwijzen.
- **patiëntenvereniging**
U informeert bij een patiëntenvereniging welke andere deskundigen u kunt benaderen.
- **zorgverzekeraar**
Ook uw zorgverzekeraar kan u helpen bij het vinden van iemand die een tweede mening wil geven.

HET VRAGEN VAN EEN TWEEDE MENING, HOE GAAT DAT?

U heeft iemand gevonden die bereid is een tweede mening te geven. Deze heeft in een enkel geval aan gegevens uit uw medisch dossier voldoende om zijn oordeel of advies te kunnen geven. Meestal zal hij de verschillende mogelijkheden met u willen bespreken. Wellicht zal hij lichamelijk of ander onderzoek moeten doen. Soms zal hij ook contact met uw eigen hulpverlener willen opnemen.

TWEE DESKUNDIGEN, MOGELIJK TWEE MENINGEN

Wanneer u een tweede mening vraagt, krijgt u die ook. Daarvan moet u zich goed bewust zijn. Wanneer de andere deskundige hetzelfde advies geeft als uw eigen hulpverlener, zal u dat geruststellen. De kans bestaat ook dat hij een andere behandeling voorstelt. En dat kan u in verwarring brengen. U wordt immers geconfronteerd met twee deskundigen op hetzelfde gebied, die ieder een andere mening geven. Welk advies kunt u het beste opvolgen? Weet de één het beter? Zijn de verschillende behandelingen gelijkwaardig? Op dat moment zult u een keuze moeten maken. In sommige gevallen zal de andere behandelingswijze u meer aanspreken en valt de keuze u gemakkelijk. Maar meestal is dat behoorlijk zwaar. In elk geval weet u één ding zeker. Doordat u een tweede mening heeft gevraagd, is uw probleem van verschillende kanten belicht.

EN DAN: HET NEMEN VAN EEN BESLISSING

U heeft een tweede mening gekregen. In het geval dat dit niet hetzelfde advies is als dat van uw eigen hulpverlener, moet u een keuze maken voor één van de voorgestelde behandelingen. Bedenk daarbij dat de verschillende behandelingsmethoden vaak even goed zijn. Kies daarom de behandeling die het best bij u past en waarin u het meeste vertrouwen heeft.

Valt de keuze u zwaar? Wellicht heeft u enige steun aan onderstaande vragen. Aan de hand daarvan kunt u de verschillende behandelingsmethoden en de gevolgen daarvan met uw hulpverlener bespreken.

- *hoeveel ongemak geeft de behandeling?*
- *hoe pijnlijk is de behandeling?*
- *hoeveel is bekend over de kans van slagen?*
- *is met de methode uitgebreid ervaring opgedaan?*
- *worden de nieuwste technieken gebruikt?*
- *hoe lang gaat de behandeling duren?*
- *krijgt u van de hulpverlener goede ondersteuning?*
- *staat de hulpverlener open voor uw vragen?*
- *heeft u vertrouwen in de hulpverlener?*
- *vergoedt de polis van uw zorgverzekeraar de behandeling?*

Uiteindelijk neemt u een beslissing. U kiest voor een bepaalde behandeling. Maar u kunt ook besluiten nog even te wachten. Of zelfs helemaal afzien van behandeling

VERGOEDING VAN DE KOSTEN

U heeft altijd het recht om een andere deskundige te raadplegen. Kijk voor de vergoeding van de kosten uw verzekeringspolis na of neem contact op met uw zorgverzekeraar. Uw verzekeraar zal veelal een tweede mening vergoeden wanneer er twijfel bestaat over de diagnose of de behandeling bij ernstige ziekten. Het hangt van uw persoonlijke omstandigheden af hoe vaak u recht heeft op vergoeding van een tweede mening.

ALS U GEEN VERWIJZING KRIJGT

Wilt u een tweede mening van een medisch specialist dan is verwijzing van uw huisarts noodzakelijk. Uw huisarts kan weigeren om u naar een andere deskundige te verwijzen. Dan kunt u nogmaals met hem in gesprek treden en hem duidelijk uitleggen waarom u de mening van een andere deskundige wenst.

Blijft u bij uw verzoek en de huisarts blijft bij zijn weigering, dan kunt u contact opnemen met uw bedrijfsarts. Deze kan bemiddelen of zonodig zelf een verwijzing regelen. Heeft u geen bedrijfsarts, vraag dan bij uw zorgverzekeraar of hun adviserend geneeskundige iets voor u kan betekenen.

Wanneer dit alles geen succes heeft, kunt u met het Informatie- en Klachtenbureau Gezondheidszorg overleggen. Misschien kan dit bureau voor u bemiddelen.

Tenslotte zijn er nog een paar radicale oplossingen. Zo kunt u een andere huisarts zoeken, die wél de verwijzing wil afgeven. U moet dan van huisarts veranderen. Of u besluit zelf de kosten te dragen van een tweede mening.

TENSLOTTE

een tweede mening, ga er zorgvuldig mee om

In het algemeen kunt u ervan uit gaan dat u goede hulp en adviezen krijgt. Daarom hoeft u ook beslist niet voor iedere behandeling een tweede mening te vragen. Dat doet u pas, wanneer u voor een beslissing staat met ingrijpende gevolgen of wanneer u ernstige twijfels heeft over een diagnose of behandeling.

beschouw het vragen van een tweede mening niet als een negatieve daad

Het vragen van een tweede mening moet u vooral zien als een vorm van ondersteuning om uw eigen besluit te kunnen nemen. Het maakt u bewust van de mogelijkheid 'nee' te zeggen tegen een bepaalde behandeling en voor een andere methode te kiezen. Zodoende maakt u een keuze waar u achter kunt staan.

de mening van anderen...

Waarschijnlijk zult u over uw overwegingen met veel mensen praten. Met uw huisarts, uw partner, familieleden, met vrienden, een patiëntenvereniging of met een andere deskundige die u een tweede mening geeft. Bedenk daarbij, dat ieder u adviseert vanuit zijn eigen invalshoek en persoonlijke ervaringen. Wat voor een ander goed is, hoeft voor u niet goed te zijn. Het is belangrijk dat u tot uw eigen keuze komt. Goed luisteren naar de mening van anderen is heel nuttig, maar u moet zich uiteindelijk door uw eigen gevoel en mening laten leiden.

MELDPUNT CONSUMENT EN ZORG

De Nederlandse Patiënten Consumenten Federatie (NPCF) vindt het belangrijk dat de nieuwe Zorgverzekeringswet zorgvuldig wordt uitgevoerd en dat consumenten zich goed kunnen verzekeren. U kunt uw **vragen en klachten** over de veranderingen in de zorg daarom melden bij het Meldpunt Consument en Zorg.

Vanaf november tot maart kunt u bij het meldpunt ook problemen bij het overstappen naar een andere zorgverzekeraar of een andere polis melden.

Hebt u vragen over het nieuwe zorgstelsel, de verzekeraar of de verzekering? De NPCF wil u hierbij graag helpen. Ons meldpunt Consument en Zorg probeert uw vragen zo goed mogelijk te beantwoorden. Zo nodig verwijzen wij u door naar een geschikte andere organisatie die u verder kan helpen.

De NPCF gebruikt uw vragen, opmerkingen en klachten om problemen aan de orde stellen bij zorgverzekeraars en de overheid. Alleen met uw hulp kunnen wij de politiek en zorgverzekeraars overtuigen. Dus meld uw klachten en stel uw vragen!

Telefoon: 030 - 2 91 67 77 van maandag tot en met vrijdag van 10.00-16.00 uur of meldpunt@consument-en-zorg.nl

BELANGRIJKE ADRESSEN

Voor adressen en informatie over regionale **Informatie- en Klachtenbureaus Gezondheidszorg (IKG's)** kunt u bellen met het centrale telefoonnummer 0900 2437070 of kijk op www.klachtenopvangzorg.nl

Voor adressen van patiëntenverenigingen kunt u contact opnemen met de **NPCF**,
Postbus 1539, 3500 BM Utrecht, telefoon 030 2970303 of kijk op www.npcf.nl

Voor algemene publieksinformatie kunt u contact opnemen met het **ministerie van VWS**,
Postbus 20350, 2500 EJ Den Haag, telefoon 070 3407890 of kijk op www.minvws.nl

Voor informatie over zorgverzekeringen kunt u terecht bij **Zorgverzekeraars Nederland**,
Postbus 520, 3700 AM Zeist, telefoon 030 6988911 of kijk op www.zn.nl